

Arhiivfond 5
Lutterusse 2168
Katehismusse õppetus.

Seäl on üllespandud:

- 1) Meie ristiusso õppetusse wiis peatükki.
- 2) Hommiko ning õhto palwed, ja palwed enne ning pärast sömaaega.
- 3) Õppetus melewallast pattud andeks anda ja finnitada.
- 4) Dusa Lutterusse küsimiste ja kostimiste sannad.
- 5) Roddo = õppetus.
- 6) Laul.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
HLEOKE

Meie Ristiusso Õppetusse wiis Peatükki.

Esimenne Peatük.

Jummala künneft käsust.

Esimenne Käst.

Minna ollen se Issand sinno Jummal.
Sul ei pea mitte teisi Jummalaid
ollemä minno kõrwas.

Mis se on?

Meie peame Jummalat ülle keige asjade kartma,
armastama ja temma peäle lootma.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Jummalä omma
Issanda nimme ilma asjata suhho wõtma;
sest Issand ei jätta tedda muhtlematta,
kes temma nimme furjaste prugib.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama,
et meie temma nimme jures mitte ei nea, ei wannu, ei
lausu, ei walleta egga petta; waid et meie sedda keige
hädda sees appi hüame, pallume, kidade ja tänname.

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

S 19240

Kolmas Käsk.

Sinna pead pühhapäwa pühhitsema.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jummalat sanna ei põlga; waid et meie sedda pühhaks peame, heal mehel kuleme ja õppime.

Neljäs Käsk.

Sinna pead omma isä ja omma emma auustama, et sinno käsä hästi käib, ja sinna kaua ellad Ma peäl.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie ommad wannemid ja isändid ei põlga egga wihhasta; waid et meie neid auustame, tenime, nende sanna kuleme, ja neid armsaste ja kalliste peame.

Wies Käsk.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse ihhule ühtegi kahjo egga kurja ei te; waid et meie tedda aitame, ja temmale head teme keige ihho hädda sees.

Kues Käsk.

Sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie kassinaste ja puhtaste ellame kõnnette ja teggude sees, ja et iggäüks peab omma abbi kasa armastama ja auustama.

Seitsmes Käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra ei wõtta, egga kawwala kauba, egga pettise töga enneste pole

ei kisu; waid et meie temma warra ja peatoidust
aitame kaswatada ja hoida.

Rahheksas Käst.

Sinna ei pea mitte üllekohhut tunnis-
tama omma liggimesse wasto.

Wis se on?

Meie peame Summalat kartma ja armastama,
et meie omma liggimesse peäle mitte kawwalaste ei
walleta, tedda mitte ei petta, keelt ei pekka, egga
kurje kõnnesid temma peäle ei tõsta; waid et meie
temma eest kostame, keik head temmast kõnneleme, ja
keik asjad heaks kåname.

Ühheksas Käst.

Sinna ei pea mitte hinnustama om-
ma liggimesse kodda.

Wis se on?

Meie peame Summalat kartma ja armastama,
et meie omma liggimesse pärrandust ehk kodda kaw-
walusfega ei püa, egga õigusse nimmel enneste pole
ei kisu; waid et meie tedda aitame, et temma sedda
ennefele woiks piddada.

Kümnes Käst.

Sinna ei pea mitte hinnustama om-
ma liggimesse naest, sullast, ümmardajat,
weiksid, egga muud, mis temma pärrast on.

Wis se on?

Meie peame Summalat kartma ja armastama,
et meie omma liggimesse naest, perret egga weiksid
ära ei awwatelle, egga wäggise ei wõtta; waid et
meie neid maenitseme, et nemmad paigale jäwad, ja
tewad, mis nende kohhus on.

Wis ütleb nüüd Summal keikist neistsin-
natsist käskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se Issand,

sinno Summal, ollen üks wägga wihhane Summal, kes wannematte pattud nuhtleb laste kätte, kolmandamast ja neljandamast põlwest sadif, kes mind wihkawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minno käsjud peawad, teen minna head tuhhandest põlwest sadif.

Mis se on ?

Summal ähwardab nuhhelda keiki, kes needsinatsed käsjud ülleastwad; sepärrast peame meie temma wihha kartma, ja mitte nendefinnaste käslude wasto teggema; agga temma tootab armo ja keik head keikile, kes need käsjud peawad; sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peäle lootma, ja hea melega temma käsko möda teggema.

Teine Peatüf.

Pühast Kristiusust.

Esimesne Öppetus :

Lomisest.

Minna ussun Jummalala se Issa, keigewäggewama taewa ja Ma Loja sisse.

Mis se on ?

Minna ussun, et Summal mind ja keik lomad on lonud, mulle ihho ja hinge, silmad, kõrwad, ja keik liikmed, moistust ja keik meled on annud, ja weel hoiab; ning peälegi rided, kingad, sömisse ja jomisse, kabda ja maia, naese ja lapse, põllo, weiksid, ja keik wilja, keik ihho ja ello tarwidust ja toidust rohkest ja iggapääw ka annab, ja keige hädda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja sedda keik teeb temma issalikust jummalikust armust ja heldussest, ja ei mitte sepärrast, et minna sedda wäärt ehk teninud ollen; se eest on minno kohhus tedda kita, tännada, tenida ja temma sanna kuulda; se on tõeste tõssi.

Teine Öppetus :

Ärralunnastamisest.

Minna ussun Jeesusse Kristusse Summala aino Poia, meie Issanda sisse, kes on sadud pühhasi Wainust, ilmale todud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiusse Pilatusse al, risti lödud, surnud ja mahamaetud, alla läinud pürgohanda, kolmandamal päwal jälle üllestousnud surnust, ülleslänud taewa, istub Summala omma feigewäggewama Issa parremal käel, seält temma tulleb kohhut moistma ellawatte ja surnutte peäle.

Mis se on ?

Minna ussun, et Jeesus Kristus tössine Summal, kes ommast Issast iggawest sündinud, ning ka tössine innimenne, kes neitsist Mariast ilmale todud, minno Issand on, kes mind ärrakaddunud ja hukamoistetud innimest on peästnud ja lunnastanud feigest pattust, surmast, ja kurrati wäest, ei mitte kulla egga hõbbedaga, waid omma pühha kalli werrega, ja omma ilmašüta kannatamisse ja surmaga; sepärrast et minna temma omma pididin ollema, temma rikis temma al ellama, ja tedda tenima iggawesses wigusses, waggadusses ja önnistusses, nenda kui temma on üllestousnud surnuist, ellab ja wallitseb iggaweste, se on töeste tössi.

Kolmas Öppetus :

Pühhitsemisest.

Minna ussun pühha Waino sisse, üht pühha ristifoggodust, pühhade osfasamist, pattude andeksandmist, lihha üllestousmist ja iggawest ello, Amen.

Mis se on ?

Minna ussun, et minna ommast melest ja wäest

mitte ei woi Jeesusse Kristusse omma Issanda sisse uskuda, egga temma jure sada; waid pühha Waim on mind Ewangeliummi läbbi kutsnud, omma annetega walgustanud, ja õige usso sees pühhitse-
 ja hoidnud; nenda kui temma keige pühha ristilog-
 godusse Ma peäl kutsub, koggub, walgustab, püh-
 hitseb, ja Jeesusse Kristusse jures õige ja aino usso
 sees hoiab; sesamma ristiloggodusse temma minnule
 ja keikile usklikkudele iggapääw keik pattud rohkeste
 andeks annab, ja wiimisel päwal mind ja keik surnud
 üllesärratab, ja minnule keige usklikkudega Kristusse
 sees iggawest ello annab, se on tõeste tõssi.

Kolmas Beatiik.

Pühhasst Issa meie palwest.

Issa meie, kes sa olled taewas, pühhit-
 setud sago sinno nimmi, tulgo meile sinno
 riik, sinno tahtminne sündko kui taewas,
 nenda ka Ma peäl, meie iggapääwast leiba
 anna meile tänapääw, ja anna meile
 andeks meie wõllad, kui meie andeks an-
 name omma wõlglastele, ning ärra sada
 meid mitte kiusatusse sisse, waid päästa
 meid ärra sest kurjast; sest sinno pärralt
 on se riik, ning se wäggi, ning se au
 iggawest, Amen.

Esimesesed Palwe sannad:

Issa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Summal tahhab meid se läbbi armolikult kut-
 suda, et meie peame uskma, tedda meie õige Issa ja
 meid temma õiged lapsed ollewad, et meie julgeste
 ja kindla lotussega tedda peame palluma, nenda kui
 armsjad lapsed omma armast issa palluwad.

Esimesenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Summala nimmi on küll isseenneses pühha; agga meie pallume sessinnatses palwes, et se ka meie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

Kui Summala sanna selgeste ja puhtaste õppetakse, ning meie ka pühhaste kui Summala lapsed sedda möda ellame: sedda aita meid, armas taewane Issa! Agga kes teist wist õppetab, ja ellab, kui Summala sanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Summala nimme; se eest hoia meid, armas taewane Issa!

Teine Palwe.

Tulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Summala riik tulleb küll ilma meie palweta isseennesest; agga meie pallume sessinnatses palwes, et se ka meie jure tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui taewane Issa omma pühha Waimo meile annab, et meie temma sanna temma pühha armo läbbi ussume, ja Summala mele pärrast ellame siin aialikkult ja seäl iggawest.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taewas, nenda ka Ma peäl.

Mis se on?

Summala hea armolinne tahtminne sünnib küll ilma meie palweta; agga meie pallume sessinnatses palwes, et se ka meie jures sünniks.

Kuida sünnib se?

Kui Summal keif kurja nou ja tahtmist rikkub, ja kelab neid, kes meid ei tahha lasta Summala nimme pühhiteda, egga temma riki meie jure tulla, kui on kurradi, mailma ja meie lihha tahtminne; waid finni-

tab ja hoiab meid kindlaste ommas sannas ning ustus meie otsani, se on temma armolinne ja hea tahtminne.

Neljas Palwe.

Meie iggapäwast leiba anna meile tänapääw.

Mis se on?

Summal annab iggapäwase leiwa kül ilma meie palweta keikile kurja innimestele; agga meie pallume sessinnatses palwes, et temma meile annaks sedda moista, ja tännoga wastowõtta meie iggapäwase leiwa.

Mis on iggapäwane leib?

Keik, mis meie ihho toidusfeks ja üllespidamisfeks tarwis lähhäb: söminne, jominne, ribed, kingad, kooda, maia, põld, weiksed, rahha, warra, wagga abbitasa, waggad lapsed, wagga perre, waggad ja truid üllemad, hea wallitsus, hea ilm, rahho, terwis, aus ello, head sõbrad, truid naabred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele.

Mis se on?

Meie pallume sessinnatses palwes, et taewane Issa mitte ei tahhaks wadata meie pattude peäle, egga nende pärrast meile sedda feelda, mis meie pallume; sest meie ep olle sedda mitte wäärt, mis meie pallume, egga polle sedda ka mitte teninud; waid temma tahhaks meile sedda keik armust anda, sest et meie iggapäaw palju patto teme, ja selget nuhtlust tenime. Siis tahhame meie ka süddamest andeks anda, ja heal mehel head tehha neile, kes meie wasto eksiwad,

Kues Palwe.

Ning ärra sada meid mitte kiusatusse jisse.

Mis se on?

Summal ei kiusa kül keddagi, agga meie pallume sessinnatses palwes, et Summal meid tahhaks hoida

ja ülespidada, et kurrat, maailm ja meie lihha meid ei petta, egga sada ebbausso, kassipiddi mötlemisse ja monne mu sure patto ja häbbi sisse, ja kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärra-woidame, ja woimust same.

Seitsmes Palwe.

Waid peästa meid ärra sest kurjast.

Mis se on?

Meie pallume sessinnatses palwes kui ühhel hobil, et taewane Issa meid tahhaks peästa keigesugust ihho- ja hinge-, warrandusse- ja aukahjust, ja wimaks, kui meie surma tunnike tulleb, öntsa otša meile anda, ja armoga sestjinnatsest hädda orrust enese jure taewa wötta.

Wiimsed palwe sannad:

Sest sinno pärralt on se riik, ning se wäggi, ning se au iggawest, Amen.

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kindlaste uskma, et taewane Issa meie palwed heldeste on wastowötnud ja kuulnud; sest et temma isse on meid käsknud nenda palluda, ja tootanud, et temma meid tahhab kuulda. Amen, Amen, se on: jah, jah, se peab tõeste nenda sündima.

Neljas Beatiif.

Pühhasst Ristmissest.

Mis on ristminne.?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi, waid nisuggune wessi, mis Summala käskus on seätud, ja Summala sannaga ühte pandud.

Mis Summala sanna se on?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Matteusse ramatus wiimses peatükis: (28, 19.) Minge ja õppetage feif rahwast, ja ristige neid

ARHIIV-
RAAMATUKOOL
HLEOKE

Summala se Issa, ja se Boia, ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab eht sadab ristminne?

Temma sadab pattude andeksandmist, peästab ärra surmast ja kurratist, ja annab iggawest önnistust keikile, kes sedda ussuwad, mis Summala sanna ja tootussed kulutawad.

Mis suggused on need Summala sannad ja tootussed?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Markusse ramatus wiimses peatükis: (16, 16.) Kes ussub, ja kedda ristitakse, se peab önsaks sama, agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama.

Kuida woib wessi ni sured asjad tehha?

Wessi ei te sedda tweste mitte, waid Summala sanna, mis weega ja wee jures on, ja usf, mis seddasamma Summala sanna wee sees ussub; sest ilma Summala sannata on wessi paljas wessi, ja ei mitte ristminne; agga Summala sannaga on ta üks ristminne, se on üks ello wessi täis armo, ja uesündimisse pesseminne pühha Waimo läbbi, kuida pühha Paulus ütleb Titusse ramatus kolmandamas peatükis:

Summal on meid önsaks teinud uesündimisse pessemisse ja pühha Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on wäljallanud meie peäle rohkeste Jesusse Kristusse meie Önnisteggia läbbi, et meie temma armo läbbi öigeks tehtud, iggawesse ello päriaks piddime sama lotusse järrel; se on üks tösfine sanna.

Mis tähhendab nisuggune wee ristminne?

Se tähhendab, et wanna Adam (se on meie pattune südda) peab iggapäwase kahhetsemisse ja pattustpöörmissesse läbbi meie sees ärraupputud sama ja surrema, keige patto ja kurja himmudega, ja iggapäaw

jälle ettetullema ja üllestouma se uus innimenne, kes õigusses ja puhhastusses Summala ees peab iggaweste ellama.

Kus se on kirjotud ?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Roma rahwale kirjotud, kuendamä peatükis : Meie olleme Kristussega mahhantaetud ristmisse läbbi surma jisse, et otsego Kristus on üllesärratud surmuist Issa au läbbi, meie ka nenda peame udes ellus käima.

Wies Peatük.

Pühhast Altari Saakramentist.

Mis on Altari Saakrament ?

Se on meie Issanda Jesusse Kristusse tõssine ihho ja werri, leiwa ja wina al meile ristirahwale süa ja jua, Kristussest ennesest seätud.

Kus se on kirjotud ?

Nenda kirjotawad need pühhad Ewangelistid : Matteus, Markus, Lukas ja pühha Paulus :

Meie Issand Jesus Kristus sel õsel, mil tedda ärraanti, wöttis leiba, tännas, murdis ja andis omma Jüingrittele ja ütles : wõtke, söge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mälestusseks.

Selsammal kombel wöttis temma ka farrifa pärrast õhto sömaeega, tännas ja andis omma Jüingrittele ja ütles : wõtke, joge keif seält seest, sesinnane farrikas on se uus seädus minno werres, mis teie ja mitme eest ärrawallatakse pattude andeksandmisseks ; sedda tehke, ni mittoford, kui teie sest jote, minno mälestusseks.

Mis kasso on meil seitsuggusest sömissest ja jomissest?

Sedda näitwad meile needfinnatseb Kristusse sannad: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisses; se on, et meile saakramenti sees pattude andeksandmist, ello ja önnistust nende sannade läbbi antakse; sest kus pattude andeksandminne on, seal on ka ello ja önnistus.

Kuida woib ihholik söminne ja jominne nisuggused sured asjad tehha?

Söminne ja jominne ei te sedda töeste mitte, waid need Kristusse sannad: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisses; need sannad on ihholikko sömisses ja jomisses jures kui üllem asst saakramentis, ja kes needsammad sannad ussub, sel on, mis nemmad tunnistawad, pattude andeksandminne.

Kes wöttab aufaste sefinnatse saakramenti wasto?

Baastma ja ihho polest ennaft walmistama, on üks kaunis wäljaspidine kombe; agga se on viete ja hästi walmistud, kellel usk on nendefinnaste Kristusse sannade peäle: mis teie eest ärraantakse ja ärrawallatakse pattude andeksandmisses; agga kes neidfinnatseb sanno ei ussu, ehk kassipiddi mötleb, se ep olle mitte wäärt, egga hästi walmistud, sest se sanna: teie eest, tahhab selged usklikud süddamed.

Sommiko Palwe.

Önnistago mind Summal Issa, Poeg, ja pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas taewane Issa, Jesusse Kristusse sinno armsa Poia meie Issanda läbbi, et sinna mind minnewal ösel olled armolikult hoidnud ja kaitse nud keige ihho ja hinge kahjo eest. Minna pallun sind, anna mulle armo, et minna woiksin ommad pattud süddamest tunda, kahhetseda ja mahhajätta; ja anna mulle andeks keif minno pattud ja eksitusjed, misga minna sind ollen wiibastanud; kaitse ja hoia mind sefinnatset päwal

armolikkult keige patto, kurja ja kahjo eest, et keif minno mötte, sanna, teggo ja ello woiks sinno mele pärrast olla. Sest minna annan omma ihho ja hinge, meie üllema wallitseja ja keif muud üllemad, meie wannemad, suggulassed, waenlassed, keif ristirahwast, ja keif, mis mul on, sinno holeks; sinno pühha Waim wallitsego mind, sinno pühha Ingel olgo minno jures, et kurri waenlane ühtegi melewalda minno peäle ei sa. Amen.

Palwed enne Sömaaega.

Keikide silmad lodawad, Issand, sinno peäle, ja sinna annad neile nende roga ommal aial. Sinna teed lahti ommad helbed ja rohked käed, ja täidad keif, mis ellab, hea melega.

Au olgo Summalale Issale, Poiale ja pühha Waimule, Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas, n. t. s.

Teine:

Issand Summal, taewane Issa, önnista meid ja neidsinnatsid sinno andid, mis meie sinno rohkest armust wastowöttame, Jesusse Kristusse meie Issanda läbbi, Amen.

Kristus ütleb: Innimenne ei ella mitte üksipäinis leiwast, waid iggauhhest sannast, mis Summala suust läbbi läib, Amen.

Palwed pärrast Sömaaega.

Tännage Issandat, sest temma on helde, ja temma helbus kestab iggaweste! kes keige lihhale roga annab, weistele nende sömist annab, norile kaarnaile kes tedda appi hüawad. Temmal ep olle römo hobhose wäest, egga melehead ühhegi luist; Issandal on melehea neist, kes tedda kardawad ja temma armo peäle lodawad.

Au olgo Summalale Issale, Poiale ja pühha Waimule, Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas, n. t. s.

Teine:

Meie tänname sind, Issand Summal, taevane Issa, Jeesuse Kristusse omma Issanda läbbi, keige sinno ande ja heateggemisse eest, kes sinna ellad ja wallitised iggaweste, Amen.

Teine:

Summal olgo kidetud ja tännatud sömisse ja jomisse ja temma kalli sanna eest; temma andko meile eddespiddi meie iggapäwast leiba, ja önnistago meid ka hinge polest Jeesuse Kristusse, meie Issanda läbbi, Amen.

Issand, sinno suur nimmi olgo kidetud nüüd ja iggaweste, Amen.

Ohto palwe.

Önnistago meid Summal Issa, Poeg, ja pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas taevane Issa, Jeesuse Kristusse sinno armsa Poia meie Issanda läbbi, et sinna mind minnewal päwal olled armolikkult hoidnud ja kaitšenud keige ihho ja hinge kahjo eest. Minna pallun sind, anna mulle armo, et minna woiksin ommad pattud süddamest tunda, kahhetseada ja mahhajätta, ja anna mulle andeks keik minno pattud ja eksitused, misga minna sind ollen wihhastanud; kaitse ja hoi mind selfinnatsel ösel armolikkult keige patto, kurja ja kahjo eest, et keik minno mötte, sanna, teggo ja ello woiks sinno mele pärrast olla. Sest minna annan omma ihho ja hinge, meie üllema wallitseja, ja keik muud üllemad, meie wannemad, suggulased, waenlased, keik ristirahwast, ja keik mis mul on, sinno hokeks; sinno pühha Waim wallitsego mind, sinno pühha Ingel olgo minno jures, et kurri waenlane ühtegi melewalda minno peäle ei sa. Amen.

Oppetus melewallast pattud andeks anda ja finnitada.

Mis on pattude andeksandmisse ja finnitamisse melewald?

Pattude andeksandmisse ja finnitamisse melewald on se woimus, mis meie Issand Jesus Kristus Ma peäl armõppetusse kulutamisses on seädnud, neile pattustele, kes pattust pöörwad, pattud andeks anda, ja neile, kes pattust ei pöra, pattud finnitada, nenda kui Kristusse sannad tunnistawad.

Kuida siis Issand Kristus ütleb?

Temma ütleb nenda Joannesse ramatus: 20, 21—23. Nenda kui Issja mind on läffitanud, nenda läffitan minna teid ka. Wõtke pühha Waimo; kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud, kellele teie ial pattud finnitate, neile on need finnitud.

Mis kasso sadab se melewald?

Sedda tunnistawad meile need sannad: Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud; se on, et pattud andeks antakse usklikkudele Jesusse Kristusse nimmel, kes sedda omma surma ja werre läbbi on saatnud, et usk kinnitakse ja südda julgust ja rahho tunneb. Sest kui pattud on andeks antud, siis südda usso läbbi rahho tunneb.

Kuida woib innimenne pattud andeks anda?

Innimenne ei woi pattud andeks anda isstienne-sest ehk ommast wäest, waid ammeti polest ja Issanda Jesusse Kristusse kasso peäle, nenda kui need sannad tunnistawad: Wõtke pühha Waimo; kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud. Sest otsego Innimesse Poial Ma peäl melewald on, pattud andeks anda, nenda on temma sedda melewalda Ewangeliummi ehk armõppetusse kulutamisse ammetile annud, kui temma ütleb: Nenda kui Issa mind on läffitanud, nenda läffitan minna

teid ka. Joan. 20, 21. ja Luk. 10, 16. Kes teid kuleb, se kuleb mind.

Kellele peab pattud andeks antama?

Meile, kes omma patto häbda tõeste tundwad, kahhetsewad, allandlikko ja usklikko süddamega üllestunnistawad, ja Jeesuse Kristusse pärrast armo ja rõmustamist ihaldawad; sest nenda ütleb Issand Jesus selle alwatud wasto: Olle rahhul, minno poeg, sinno pattud on sulle andeks antud; (Matt. 9, 2.) ja patto kahhetsewa naese wasto: Sinno pattud on sulle andeks antud, sinno usk on sind aitnud, minne rahhoga. Luk. 7, 48 ja 8, 48.

Kellele peab pattud kinnitama?

Keikile, kes pattust ei pöra, egga ussu mitte, waid kes melega patto sisse jäwad ellama ja keik head maenitsust põlgwad, nenda kui meie Issand Jesus Kristus õppetab, Matt. 18, 15. Kui sinno wend sinno wasto efsib, siis minne, ja nomi tedda sinno ja temma keskis ütspäinis; kui temma sind kuleb, siis olled sinna omma wenna kasuks sanud. Agga kui temma sind ei kule, siis wõtta weel üks ehk kaks enesega, et keik assi kahhe ehk kolme tunnistaja suus seisaks; agga kui temma neid ei kule, siis anna koggodussele teada; agga kui temma koggodusstki ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks paggan ja tõlner.

Mis saggused pattud peab üllestunnistama?

Summala ees peab innimenne ennast keikipiddi pattuseks tunnistama, ka nende pattude polest, misga temma teadmatta efsinud, nenda kui meie Issa meie palwes teme; agga õppetaja ees tullewad need pattud üllestunnistada, mis meie teame ja ommas süddames tunneme.

Mis saggused pattud need on?

Stin pead sinna omma ello ja lombed läbbilatsuma Summala kümne kässo järrele, olgo sa issa ehk emma, poeg ehk tüttar, issand ehk emmand, perre-

mees ehk perrenaene, sullane ehk ümmardaja; kas sa olled olnud sanna kuulmatta, kas sa kellelegi olled kurja teinud sanna ehk töga, kas sa olled warrastanud, holetu ja wihhane olnud, ebbausko pidanud, roppus ellus ellanud ja wassetanud, ja kahjo teinud.

Õnna Lutterusse küssemisje ja kostmisje sannad.

1. Kas sa usjud, et sa pattune olled?

Jah minna ussun; ma ollen pattune.

2. Kust sa sedda tead?

Summala kümnest käsjust; neid ei olle minna mitte pidanud.

3. Kas sinna kahhetsed ommad pattud?

Jah minna kahhetsen, ja se teeb mulle wägga haiget, et minna Summala wasto ollen efsinud.

4. Mis olled sinna omma pattudega teninud?

Summala wihha, aialikko surma, ja iggawest huffatust.

5. Kas sa usjud õnsaks sada?

Jah minna ussun sedda kindlaste.

6. Kelle peäle pead sinna lootma?

Omna armsa Issanda Jesusse Kristusse peäle.

7. Kes on Kristus?

Summala Poeg, tõssine Summal ja tõssine innimenne.

8. Dns ennem kui üks Summal?

Üks ainus Summal on, agga kolm temma aino ollemisje sees, Issa, Poeg ja pühha Waim, ja need kolm on üks. 1 Joan. 5, 7.

9. Mis on Kristus sinno eest teinud, et sa temma peäle lodad?

Temma on minno eest furnud, ja on omma werre risti sambas minno eest ärrawallanud pattude andeksandmisjeks.

10. Dns Issa ka sinno eest surnud?
 Ei olle, sest Issa on Summal, ja pühha Waim ka; agga Poeg on tõssine Summal ja tõssine innimenne, kes minno eest on surnud, ja omma werre minno eest ärrawallanud.

11. Kust sa sedda tead?

Pühha armõppetusest ja saakramenti sannadest, ja temma ihhust ja werrest, mis mulle saakramentis on pandiks antud.

12. Ütle mulle need sannad?

Meie Issand Jesus Kristus sel õjel — ja need teised sannad.

13. Kas sinna siis ussud, et saakramentis Kristusse tõssine ihho ja werri on?

Jah minna ussun sedda.

14. Mikspärrast ussud sa sedda?

Kristusse sannade pärrast: Wõtke, söge, se on minno ihho; joge keif seält seest, se on minno werri.

15. Mis peame meie teggema, kui meie temma ihho söme, ja temma werd jome, ja nenda sedda panti wõttame?

Meie peame temma surma ja werre ärrawallamist kulutama ja se peäle mõtlema, kuidas temma meid on õppetanud: Sedda tehke, ni mittoford, kui teie sedda tete, minno mällestusseks.

16. Mikspärrast peame meie temma surma mäletama ja sedda kulutama?

Et meie õppime uskma, et ükski loom ei olle woinud meie pattud leppitada, kuid ükspäinis Jesus Kristus tõssine Summal ja innimenne, ja et meie õiget hirmo tunneme omma pattude pärrast, ja neid raskels arwame, ja ükspäinis Kristussest rõmustame, ja nenda sefomma usso läbbi õnsaks same.

17. Mis sundis Kristus sinno pattude eest surrema ja neid leppitama?

Temma suur armastus omma Issa, minno, ja keikide pattuste wasto, nenda kui kirjutud on. Ioan. 14, 31. Rom. 6, 6—8. Kalat. 2, 20. Ewes. 5, 2.

18. Mis pärrast tahhad sinna Summala laua jure minna? Et minna õppin uskma, et Kristus surest armust minno pattude pärrast on surnud, kuida böldud on, ja et minna temmast ka õppin Summalat ja omma liggimest armastama.

19. Mis peab ristiinnimest sundima sagedaste Altari saakramenti wõtma?

Summala polest peab tedda sundima Kristusse käst ja tootus, pärrast ka temma omma hädda, mis tedda waewab, mis pärrast nisuggune käskminne, kutsminne ja tootaminne sünnib.

20. Mis peab innimenne teggema, kui temma nisuggust hädda ei tunne, egga iggatie se saakramenti järrele?

Sel ei olle parremat nou, kui et temma 1) omma süddant läbbikatsub, weelaks temmal pattust libha ja werd on, ja ussub, mis pühha kirri kulutab. Galat. 5, 16. 17. Rom. 7, 18.

2) Et temma tähhele panneb, weelaks temma mailmast on, ning moistab, et temmal patto ja hädda ei pudu, nenda kui kirri ütleb: Joan. 15, 18—20; 16, 8—20. 1 Joan. 2, 15. 16; 5, 4. 5.

3) Siis leiab temma ka kurratit ennese ümbert, kes walle ja tapmissenga böd ja päwad seest- ja wäljaspidi tedda rahhule ei jätta, nenda kui kirri tunnistab: Joan. 8, 44. 1 Peetr. 5, 8.

Roddo Öppetus.

Eht monningad pühha kirja tunnistussed keigesugguste innimeste maenitsusses ülespandud, kuida nemmad peawad omma ammeti ülespiddama, ja mis nende fohhus on tehha.

Wiiskoppide eht üllewaatjatte ja Öppetajatte fohhus.

Roggodusse üllewaatja peab ollema laitmatta, ühhe naese mees, kassin, moistlik, puhtaste ehhitud, woõraste wastowõtja, kes kõlbab õppetama, ei mitte jodik, ei mitte taplik, ei mitte roppo kasso püüdja, waid kes järrele annab, ei mitte riakas, ei mitte rahha

peäle ahne, kes omma maearahwa ülle hästi watab, kes ommad lapsed peab sannakuulmisses keige tössise wiisiga: (sest kui kegi omma ennese maearahwa ülle ei märka üllewataja olla, kuidas wöib temma Summala foggodusse eest hoolt kanda?) ei mitte sefuggune, kes usko hilja wastowötnud. 1 Tim. 3, 2—6.

Kes kinnipeab sest ustawast sönnast minno öppetusse järrele, et ta wöiks wäggew olla, ni hästi maenitsemä terwe öppetusse läbbi, kui ka neid, kes wastoräkiad on, nomima. Tit. 1, 7—9.

Kuuljate fohhus omma Öppetaja wasto.

Nenda on ka Issand seadnud neile, kes armööppetust kulutawad, et nemmad armööppetussest peawad ellama. 1 Kor. 9, 14.

Kedda öppetäse sannaga, se jaggago keif head sellele, kes tedda öppetab. Urge effige mitte, Summal ei anna ennast mitte pilgata. Kalat. 6, 6. 7.

Neid wannemaid, kes omma ammeti hästi üllespeawad, peab kahheworra auustusse wäärt petama, keigeennamiste neid, kes tööd tewad sannas ja öppetusses. Sest kirri ütleb: Sinna ei pea mitte härja suud kinnisidduma, kes pahmast tallab, ja: üks töteggia on omma palga wäärt. 1 Tim. 5, 17. 18. Luk. 10, 7.

Meie pallume teid, et teie wöttate nisuggusiks, kui nemmad on, neid piddada, kes teie seaz tööd teggewad, ja teie üllewatajad on Issanda sees, ja teid maenitsemad; ja et teie wöttate neid üpriswägga armsaks piddada nende tö pärrast. Piddage rahho issekeskis. 1 Tessal. 5, 12. 13.

Kuulge ommad juhatajad ja wötke nende sanna, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nenda kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda römuga tewad, ja ei mitte öhhates; sest teil polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

Almalikko üllemate fohhus.

Igga hing heitko ennast üllemate alla, kessel keigeüllem melewald on; sest üllemad ep olle muido

fui Summalast; agga kes üllemad on, need on Summalast seätud. Kes nüüd üllemate wasto pannes, se pannes Summala seadmiste wasto; agga kes wastopannewad, need sadawad isseenneste peäle nuhtlust. Sest ta ei kaäna möbka mitte ilmaasjata; sest temma on Summala tener, kättemaksja, nuhtlema sedda, kes kurja teeb. Rom. 13, 1. 2. 4.

Allamate kohhus üllemate wasto.

Andke Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Summalale, mis Summala kohhus on. Matt. 22, 21.

Sepärrast on tarwis, et teie ennast allahaidate, ei mitte üffipäinis nuhtlusse, waid ka süddame tunnistusse pärrasti. Sepärrast makske ka makso; sest nemmad on Summala sullased, kes otse se eest murret kannawad. Siis tassuge nüüd keikile, mis teie kohhus on: makso, kellele makso, tollirahha, kellele tollirahha, kartust, kellele kartust, auu, kellele auu tulles anda. Rom. 13, 5. 6. 7.

Sepärrast maenitsen minna keige esste, et peab tehtama pallumisfi, palwesid, pallumisfi teiste eest, ja tännamisfi keikide innimeste eest, kunningatte ja keikide eest, kellel keigeüllem melewald on, et meie rahholist ja tassast ello wõiksimme ellada keige Summalakartusse ja ausa ello sees; sest se on armas ja hea Summala meie önnisteggia melest. 1 Tim. 2, 1. 2. 3.

Tulleta nende mele, et nemmad würstide, ja üllemate wasto allandlikkud on, nende sanna wöttawad kuulda, ja keige hea teule walmis on. Tit. 3, 1.

Seitke keige innimeste seadmisse alla, Issanda pärrast, olgo kunninga kui üllema alla, ellik pealikude, kui nende alla, kes temmast on läkkitatud, kurjateggiattele kül nuhtlusses, agga heateggiattele kitusses. 1 Peetr. 2, 13. 14.

Abbiellorahwa kohhus.

Teie mehhed, ellage omma naestega targaste, ja tehke naesterahwale kui nödrama astjale auu, nenda

kui neile, kes ka armu ello päriiad on, et teie pal-
wesiid ärra ei teleta. 1 Peetr. 3, 7.

Mehhed, armastage omma naesed, ja ärge sage
wihhaseks nende wasto. Koloss. 3, 19.

Naesed, kuulge omma meeste sanna, kui Issanda
sanna, nenda kui Sara Abraami sanna kulis, ja
hüidis tedda isсандaks, kelle lapsiks teie ollete sanud,
kui teie head tete ja ühtegi hirmo ei karda. Ewes.
5, 22. 1. Peetr. 3, 1. 6.

Laste-Wannemate Kohhus.

Issad, ärge ärritage mitte omma lapsi wihhale,
et nemmad meelt ärra ei heida, waid kaswatage neid
farristamises ja Issanda maenitsemises. Ewes. 6, 4.
Koloss. 3, 21.

Laste Kohhus.

Lapsed, kuulge omma wannemate sanna Issanda
sees, sest se on õige. Kuusta omma isä ja emma:
(se on esimesne kässofanna töutussega,) et sinno
kässi woiks hästi käia, ja sinna woiksid kaua ellada
Ma peäl. Ewes. 6, 1. 2. 3.

Perrewannemate Kohhus.

Issandad, tehke sedda sullastele, mis õige ja
kohhus on, ja jätke ähwardamist mahha, ja teadke,
et ka teil ennestel Issand taewas on, ja temma ei
pea ennam luggu ühhest kui teisest. Ewes. 6, 9.
Koloss. 4, 1.

Sullaste, ümmardajate, päiliste ja teoliste Kohhus.

Teie sullased, kuulge nende sanna, kes teie isan-
dad on lihha polest, kartusse ja wärristussega, omma
süddame waggadusse, nenda kui Kristusse sanna; ei
mitte silmakirjaks tenides, kui need, kes innimeste
mele pärrast püawad olla, waid kui Kristusse salla-
sed, kes Summala tahtmist süddamest tewad, kes heal
melel Issandat teniwad, ja mitte innimesi, ja teadke,
mis head tegi ial saab teinud, sedda temma saab

Issanda käest, olgo sullane ehk wabbat innimenne.
Ewef. 6, 5—8. Koloz. 3, 22.

Nore rahwa kohhus.

Teie nored, olge wannemate wasto allandlikkud, agga feik olge teine teise wasto allandlikkud, ja eh- hitage ennast seestpidi allandlikko melega; sest Sum- mal panneb jureliste wasto agga allandlikkuile annab temma omma armo. Siis allandage ennast nüüd Summala wäggewa kae ella, et temma teid woiks üllendada bigel aial. 1 Peetr. 5, 5. 6.

Leftnaeste kohhus.

Kes töeste leftnaene on, ja üksi järrele jänud, se lodab Summala peäle, ja jääb kindlaste pallumiste ja palwete sisse ööd ja päwad; agga kes lihha him- mus ellab, se on ellawalt furnud. 1 Tim. 5, 5. 6.

Iggaühhe ristiinnimesse kohhus.

Sinna pead omma liggimest armastama kui isse- ennast. Sellesinnatse sanna sisse on feik kässud ühte pandud. Rom. 13, 9.

Tehte pallumisfi feikide innimeste eest.
1 Tim. 2, 1.

**Kui iggaüks teeb omma tööd,
Siis on feik asjad maias hääd.**

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Gegen den Druck dieses kleinen luth. Katechismus ist nach vor- gängiger Durchsicht von Seiten des Ew. Evang.-Luth. Consistoriums nichts einzuwenden.

Riga Schloß, den 26. Septbr. 1855.

Assessor P. Carlblom.

Sekretär F. Liebner.

Der Druck wird gestattet.

Dorpat, den 24. Oct. 1855.

Abgetheilter Censur de la Croix.

-25x 1886/1282

Paul,

519240

mis kirriko lõppetüses sünnib laulda.

1. } Hoi = a meid ja õn = nis = ta, Sin = no pal = le
} Om = ma kal = li ar = mo = ga;

õn = nis = tus Dl = go mei = e wal = gud = tus.

2. Anna omma rahho ka Iggapään ja lõp=
matta, Siis wiib pühha Waim meid tõest Jesu
hölma iggawest.

3. Amen, Amen, Amen, Jesu nimme kiitkem
Meie Issand olled sa, Esfimenne, wiimne ka.

Eksp.
Riiklik Arvaja
Raamatukogu

Tartus, trükkitud ja müa S. Laakmanni jures.